

جمهورية العراق
وزارة التعليم العالي والبحث العلمي
جامعة الأنبار



AUJLL
مجلة جامعة الأنبار للغات والآداب

مجلة جامعة الأنبار للغات والآداب

مجلة علمية فصلية محكمة
تعنى بدراسات وأبحاث اللغات وآدابها

ISSN:2073-6614
E-ISSN:2408-9680

المجلد (18) العدد (1) الشهر (آذار)

السنة : 2026



جمهورية العراق
وزارة التعليم العالي والبحث العلمي
جامعة الأنبار_ كلية الآداب

مجلة جامعة الأنبار للغات والآداب

مجلة علمية فصلية محكمة تعنى بدراسات وأبحاث اللغات وآدابها

ISSN : 2073-6614
E-ISSN:2408-9680

رقم الإبداع في دار الكتب والوثائق ببغداد لسنة ١٣٧٩

المجلد : (18) العدد (1) لشهر آذار - ٢٠٢٦

المحتويات

الصفحة	اسم الباحث أو الباحثين	عنوان البحث	
10-1	م.م رؤى بشير جمعة أ.د. احمد غالب السعدون	الخطاب اللغوي في عيادات طب أسنان الأطفال (دراسة تداولية معرفية لتفاعل الطبيب مع الطفل)	1.
22-11	سليمان الشقيري. أيمن الأحمد	قراءة سوزان ستينكفيتش لداليتي النابغة الذبياني: "أمن آل مئة" و "يا دار مئة"	2.
38-23	م. د. سلوى شكري شاكر	"الأبعاد التداولية للهجة العامية في الرواية العراقية المعاصرة" شبيه الخنزير، العزبة، ثغيب: إنموذجاً	3.
46-39	م. د. واجده محمود خلف	الخطاب النسائي في مواجهة سلطة الذكورة رحلات المرأة العراقية لفاضل عبود التميمي اختياريًا	4.
63-47	Asst. Lect. Lamy Rasheed Al-Ali	Overtly Erroneous Errors in the Learner-Oriented Arabic Version of Barclay's <i>The Rosary</i> Using House's TQA Model	5.
77-64	Instr. Milad Ghazi Saeed ¹ (PhD)	Pain Woven into the Body: A Study of Somatics in Emtithal Mahmoud and Jasmin Kaur's Selected Poems	6.
92-78	Assist. Lect. Rasha Rahim Tawfiq	Youth, Technology, and Civil Liberties in Contemporary Dystopian Fiction: <i>Little Brother</i> (Cory Doctorow, 2008) as a Sample	7.
115-93	Lect. Firas Muayyad Salih	Assessing EFL University Learners' Attitudinal Shift in Grammar Learning via the Inductive Approach	8.
128-116	Noor Saady Essa	Bullying and Suffering into the Life of the Main Character in Stephen King's <i>Carrie</i>	9.
138-129	Noorulhuda Adnan Aladhami	(Exploring <i>A Doll's House</i> : A Comparative Analysis of Hnath's Sequel and Ibsen's Original	10.
155-139	Asst.Lect. :Sundus Falah Mohammed	Rhetorical Functions of Repetition in Selected Prophetic Traditions	11.
173-156	Bashar Mohammad AL-Kasasbeh Naji Masned AlQBailat Zoubida Mostafa Madani	Euphemism in Arabic and French in Formal and Informal Situations: A Contrastive Analysis	12.
183-174	Zaid Ibrahim Ismael Asmaa Mehdi Saleh	Starving for Recognition: The Body Politics of Eating Disorders in Tsitsi Dangarembga's <i>Nervous Conditions</i>	13.
203-184	Mohanad Abdulkareem Waad Marwah Firas Abdullah Al-Rawe	Decoding Institutional Power: A Mixed-Methods Multimodal Analysis of High Table Symbols in the John Wick Movies Series	14.
217-204	Amjad Bashar MOHAMMED ATTA SALMAN	Sociolinguistic Challenges in Post-Conflict Iraq: A Study of Language Attitudes and Identity Reconstruction	15.
236-218	Lect. Haider Ali Khushan	Strategies of Imam Khamenei's speech in his third televised address to the Iranian people after the Zionist entity's attack)	16.
254-237	Ahmed Sakran Farraj	Some Temporal Expressions in Classical Arabic and Ancient Hebrew A Comparative Semantic Study	17.

Strategies of Imam Khamenei's speech in his third televised address to the Iranian people after the Zionist entity's attack

Lect. Haider Ali Khushan

Department of Persian Language, College of Languages, University of Kufa, Najaf Al-Ashraf, Iraq.

haydera.aljanabi@uokufa.edu.iq

ABSTRACT:

Received: 2025-12-26

Accepted: 2026-02-04

First published on line: 30-03-2026

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4226-2950>

DOI: <https://doi.org/10.37654/aujll680>

Corresponding author: Haider Khushan.

Cite as:

Ali Khashan, H. . (2026). Strategies of Imam Khamenei's speech in his third televised address to the Iranian people after the Zionist entity's attack. *Anbar University Journal of Languages and Literature*, 18(1), 209-227. <https://doi.org/10.37654/aujll680>

©Authors, 2025, College of Arts, university of Anbar. This is an openaccess article under the CC BY 4.0 license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).



Imam Khamenei delivered a televised address titled "The Third Televised Message to the Iranian People After the Zionist Entity's Attack." Given his religious and political stature, this study aimed to analyze his speech to identify the strategies employed, their application, and the objectives sought through them. The researcher utilized a descriptive-analytical approach, beginning by clarifying the concept of discourse and its relationship to pragmatics. The study then explained the types of discourse, focusing on political discourse and exploring the methods of employing and selecting rhetorical strategies. Finally, it examined the specific rhetorical strategies used in the address. The study concluded that the speaker was highly skilled in employing rhetorical strategies, utilizing them with precision and demonstrating a profound understanding of the context in which he spoke. One of the most significant findings was that the speaker employed a solidarity strategy to garner public support for the government and the military. Likewise, the sender used the persuasive strategy with the recipient (the people) to convince him of his ideas, beliefs, and doctrines, and the sender used the directive strategy and employed it to guide the recipient to do what the sender wanted and to leave what he forbade him from doing

Keywords: Discourse analysis, discourse strategies, Imam Khamenei

(استراتژی های گفتمان امام خامنه ای در سومین پیام تلویزیونی خطاب به ملت ایران در پی تهاجم رژیم صهیونی)

م.د. حیدر علی خشان

قسم اللغة الفارسیة، كلية اللغات، جامعة الكوفة، النجف الاشرف، العراق.

اچکیده

امام خامنه‌ای پیام تلویزیونی با عنوان «سومین پیام تلویزیونی خطاب به ملت ایران پس از حمله رژیم صهیونی» ایراد کردند. با توجه به جایگاه مذهبی و سیاسی ایشان، این مطالعه با هدف تحلیل گفتمان‌شان برای شناسایی استراتژی‌های به کار رفته، کاربرد آنها و اهداف مورد نظر از طریق آنها انجام شد. محقق با روش تحقیق توصیفی-تحلیلی، با توضیح مفهوم گفتمان و ارتباط آن با عمل‌گرایی آغاز کرد. سپس این مطالعه انواع گفتمان را با تمرکز بر گفتمان سیاسی توضیح داد و روش‌های به‌کارگیری و انتخاب استراتژی‌های گفتمانی را بررسی کرد. استراتژی‌های بلاغی خاص مورد استفاده در پیام را هم بررسی کرد. این مطالعه به این نتیجه رسید که گوینده در به‌کارگیری استراتژی‌های گفتمانی بسیار ماهر بوده و از آنها با دقت استفاده کرده و درک عمیقی از زمینه‌ای که در آن صحبت می‌کرد، نشان

داده است. (فرستنده) از استراتژی همبستگی برای جلب حمایت عمومی از دولت و ارتش استفاده کرده است. این استراتژی شامل تکنیک‌های مختلفی از جمله استفاده از القاب، استناد به آداب و رسوم و سنت‌های اجتماعی، مکاشفه و برجسته کردن ویژگی‌های مثبت گیرنده بود. فرستنده همچنین از استراتژی اقناعی با گیرنده (ملت) استفاده کرد تا آنها را از طریق استفاده از شرطی‌سازی، قیاس، تکرار و ابزارهای بلاغی، نسبت به ایده‌ها، باورها و مواضع خود متقاعد کند. او همچنین از استراتژی هدایتی برای هدایت گیرنده به انجام آنچه او می‌خواست و خودداری از آنچه او منع می‌کرد، با استفاده از امر، نهی، به‌کارگیری اصطلاحات لغوی و ذکر عواقب استفاده کرده است.

کلید واژه ها: تحلیل گفتمان، استراتژی‌های گفتمان، امام خامنه‌ای.

پیشگفتار

اصطلاح گفتمان، مجموع گفته‌هایی که در یک زمینه خاص استفاده می‌شوند، یعنی کاربرد عملی زبان را نشان می‌دهد. گفتار به فرستنده‌ای نیاز دارد که قصد دارد از راه محتوای گفته، بر گیرنده مورد نظر تأثیر بگذارد. از آنجایی که حوزه گفتمان زبان است، برای دستیابی به این هدف افراد به کاربرد روش‌های سازمان‌یافته و منسجمی متوسل می‌شوند که متناسب با الزامات زمینه هستند. بخشی از این سازماندهی از این واقعیت گرفته می‌شود که بشر به گروه‌های اجتماعی تعلق دارند و همین امر باعث می‌شود که آنها از الگوهای کلی و مورد انتظار رفتار در گروه پیروی کنند. از روی دیگر اکثر افرادی که به یک جامعه زبانی تعلق دارند، آگاهی مشابهی از دنیا دارند و همچنین آگاهی زبانی زیادی را به اشتراک می‌گذارند. اما مطالعه استراتژی گفتمان به بعلا ت ارتباط آن با جنبه ارتباطی بین فرستنده و گیرنده، یکی از شاخه‌های تحلیل گفتمان است. هر گفتمانی دارای محتوا است و فرستنده آن سعی می‌کند تا با تکیه بر روش‌های سبکی و بافتی که رابطه میان بیان گفتمان و گردش آن را سازماندهی می‌کند، مقاصد و اهداف خود را منتقل کند. نویسنده گفتمان از روش‌های گوناگون برای رسیدن به هدف خود بکار می‌برد و این روش‌ها استراتژی نامیده می‌شوند.

از این رو، پژوهشگر با توجه به جایگاه سیاسی و مذهبی امام خامنه‌ای، به مطالعه سخنرانی تلویزیونی خطاب خود به مردم ایران پرداخت. این امر اهمیت پژوهش را در درک رویکرد امام خامنه‌ای در نگارش سخنرانی‌ها، استفاده او از استراتژی‌های گفتمانی و مهارت خود در استفاده از راهبردهای گفتمان برای تأثیرگذاری بر مخاطب برجسته کرد. بنابراین، تحلیل این گفتمان مستلزم جواب به چندین سؤال بود، از جمله: چه استراتژی‌هایی که در این گفتمان به کار گرفته شد؟ این استراتژی‌ها چگونه به کار گرفته شدند؟ هدف از به‌کارگیری این استراتژی‌ها چه بود؟ آیا فرستنده به تعدادی از استراتژی‌ها تکیه کرد یا فقط به یک استراتژی؟ پژوهشگر از روش تحقیق توصیفی-تحلیلی استفاده کرد. این پژوهش به مفهوم گفتمان و ارتباط آن با کاربردشناسی آغاز شد انواع گفتمان را با تمرکز بر گفتمان سیاسی توضیح داد و چگونگی استفاده و انتخاب استراتژی‌های گفتمانی را روشن کرد. استراتژی‌های گفتمانی مورد استفاده در این گفتمان را بررسی کرد. به این نتیجه رسید که فرستنده در استفاده از استراتژی‌های گفتمان خیلی مسلط بود و آن را با دقت بالا به کار برد. استراتژی همبستگی برای جلب حمایت مردم از دولت و ارتش استفاده کرده است. این امر از توسط روش‌های گوناگون از جمله استفاده از القاب، به‌کارگیری نمادهای اجتماعی، مکاشفه و ذکر ویژگی‌های مثبت گیرنده حاصل شده است. همین‌طور از استراتژی اقناعی با گیرنده برای اقناع آنها نسبت به ایده‌ها، باورها و مواضع خود بکار برده است. این امر توسط استفاده از روش‌های مختلفی مانند شرطی‌سازی و اندازه‌گیری، تکرار و ابزارهای بلاغی انجام شده است. علاوه بر موارد فوق، آشکار شد که فرستنده از یک استراتژی هدایتی برای هدایت گیرنده به انجام آنچه فرستنده می‌خواست و خودداری از آنچه او منع می‌کرد، بکار برده است و از تکنیک‌هایی مانند امر و نهی، به‌کارگیری

اصطلاحات لغوی و ذکر عواقب استفاده کرده است. به‌طورکلی، واضح است که فرستنده در استفاده از استراتژی‌های گفتاری بسیار ماهر و مسلط بوده، در کاربرد آن مهارت داشته و درک عمیقی از زمینه‌ای که در آن صحبت می‌کرد، داشته است.

پیشینه تحقیق

جستجو در آثاری که به بررسی استراتژی‌های گفتاری امام خاмене‌ای پرداخته اند، نشان می‌دهد. اثری که به صورت مستقل به بررسی گفتاری ایشان در این زمینه پرداخته باشد. وجود ندارد. با این حال، تحقیقات زیادی وجود دارد که سخنرانی‌های آقای علی خاмене‌ای را از نظر اندیشه و دیدگاه او تحلیل می‌کنند. عناوین برخی از آنها در زیر خواهد آمد: فیروز جایی و حبیبی (۱۳۹۷) (تحلیل گفتاری دیدگاه‌های رهبران ایران و آمریکا دربارهٔ برجام)، هوشنگی (۱۳۹۹) (تحلیل گفتاری مقام معظم رهبری در موضوع اهل سنت)، آزادگان و دیگران (۱۴۰۱) (تحلیل گفتاری استکبار ستیزی در اندیشه آیت الله خاмене‌ای از منظر پسا ساختار گرایی)، رحیمیان و دیگران (۱۴۰۲) (تحلیل گفتاری تمدن نوین اسلامی در دیدگاه حضرت آیت الله خاмене‌ای (مد ظله العالی) بر اساس نظریه جیمز بل چی). پژوهش حاضر بر **تحلیل استراتژی‌های گفتاری کاربردی ساختاری (همبستگی، اقناع و هدایت) در یک سخنرانی مشخص و موقعیتی** از امام خاмене‌ای تمرکز دارد و ابزارهای زبانی و بلاغی به‌کاررفته برای تأثیرگذاری بر مخاطب را به‌صورت دقیق بررسی می‌کند. با مقایسه با پژوهش اشرفی و نیکو (۱۴۰۳) (وقته‌ها و مختصات گفتاری هندسه جدید قدرت در اندیشه آیت الله خاмене‌ای) که گفتاری را در سطحی **کلان و مفهومی** و در چارچوب «هندسه جدید قدرت» در اندیشه امام خاмене‌ای تحلیل می‌کند و بر **مختصات و لحظه‌های شکل‌گیری قدرت** در نظام فکری ایشان تمرکز دارد. از این‌رو، تفاوت اصلی دو پژوهش در **سطح تحلیل** است؛ به‌گونه‌ای که پژوهش حاضر **تحلیلی-نص‌محور و کاربردی** است، در حالی که پژوهش اشرفی و نیکو **نظری، ساختاری و ایدئولوژیک** محسوب می‌شود.

سؤال‌های تحقیق

- ۱- چه استراتژی‌هایی که در این سخنرانی به کار گرفته شد؟
- ۲- این استراتژی‌ها چگونه به کار گرفته شدند؟
- ۳- هدف از به‌کارگیری این استراتژی‌ها چه بود؟
- ۴- آیا گوینده به چندین استراتژی تکیه کرد یا فقط به یک استراتژی؟

روش تحقیق

پژوهشگر با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و با تکیه بر کتب، منابع علمی و مطالعات تخصصی در این زمینه، به این موضوع پرداخته است.

اهمیت تحقیق

اهمیت این پژوهش در عمل‌گرایی ادبی آن و روشن کردن روش‌های تأثیرگذاری و تأثیرپذیری در متن موجود است. پژوهشگر مشاهده و درک می‌کند که چگونه نویسنده/گوینده از استراتژی‌هایی برای تأثیرگذاری بر گیرنده و تغییر برداشت‌ها و بخش‌های اجتماعی در چارچوب یک ایدئولوژی که از طریق زبان تجلی می‌یابد، استفاده می‌کند.

گفتمان

اصطلاح «گفتمان» با حوزه‌های مختلفی مرتبط بوده است. ممکن است آن را مرتبط با سیاست، مانند «گفتمان سیاسی»، یا مرتبط با آموزش، مانند «گفتمان آموزشی» و غیره یافته است. گفتمان اصطلاحی است که در حوزه زبان‌شناسی رواج یافته و توجه قابل توجهی از سوی محققان را به خود جلب کرده است. این اصطلاح با تضادهای متعددی همراه است؛ آن را در تضاد با جمله، گفتار، زبان و موارد دیگر دیده می‌شود. بنابراین، گفتمان از یک واحد زبانی تشکیل می‌شود که از مجموعه‌ای از جملات تشکیل شده است (مانغونو، ۲۰۰۸: ۳۹). هر گفتاری که یک گوینده و یک شنونده را پیش‌فرض می‌گیرد، جایی که گوینده قصد دارد به نوعی بر دومی تأثیر بگذارد (الباردی، ۲۰۰۰: ۸). هر گفته/متن نوشتاری که یک واحد ارتباطی کامل را تشکیل می‌دهد گفتمان محسوب می‌شود، چه یک کلمه باشد و چه در قالب یک جمله، زیرا خودِ عملِ سخن گفتن را برای تأثیرگذاری بر گیرنده تأیید می‌کند. از این تعاریف، به این نتیجه رسید که گفتمان هر چیزی است که یک واحد ارتباطی کامل را تشکیل می‌دهد (المتوکل، ۱۹۹۳: ۲۴).

گفتمان به عنوان هر گفته‌ای که با هدف انتقال معنای خاصی به دیگری هدایت می‌شود، تعریف می‌شود. این امر به طور یکسان در مورد هر دو شکل نوشتاری و شفاهی گفتمان صدق می‌کند. به طور مشابه، گیرنده، چه از نظر فیزیکی حضور داشته باشد و چه تصور شده باشد، نیز گسترش می‌یابد. عناصر متعددی در شکل‌گیری ارتباط در گفتمان نقش دارند و بنابراین آن را به عناصر زمینه‌ای تبدیل می‌کنند. این عناصر زمینه‌ای گفتمان، به طور کلی، عبارتند از (الشهری، ۲۰۰۴: ۶۴'۶۳):

۱. فرستنده.

۲. گیرنده.

۳. عناصر مشترک، مانند رابطه بین طرفین گفتمان، دانش مشترک و شرایط اجتماعی عمومی، از جمله پیش‌فرض‌ها و محدودیت‌هایی که فرآیند ارتباط را شکل می‌دهند. این عنصر آخر ممکن است به دلیل تأثیر آن بر سایر عناصر و در نتیجه، بر ساختار خود گفتمان، غالب‌ترین عنصر در گفتمان باشد.

ارتباط بین کاربردشناسی و تحلیل گفتمان

ارتباط بین کاربردشناسی و تحلیل گفتمان در این واقعیت نهفته است که هر دو با تمرکز بر گویندگان، نیات آنها و زمینه‌ای که گفتگو در آن رخ می‌دهد، به مطالعه و تحلیل متون می‌پردازند. این همپوشانی منجر به گسترش و تنوع حوزه‌های کاربردشناسی شده و ارائه تعریفی جامع و قطعی از آن را دشوار ساخته است (خضیر، ۲۰۱۷: ۲۵). کاربردشناسی یعنی عبارت است از مطالعه ارتباط زبانی در بافت. این تعریف امکان مطالعه تأثیر بافت بر ساختار گفتمان و ارجاع نمادهای زبانی آن و معنای آنها را فراهم می‌کند، آنطور که مورد نظر فرستنده است. مطالعه‌ی داده‌های زبانی خاص، مانند گفته‌های انشایی و سایر ساختارهایی که مشخصه موقعیت‌های خاص گفته هستند، مستلزم پیوند دادن کاربردشناسی به نحو است، با توجه به اینکه این داده‌ها پدیده‌های ساختاری و صوری هستند که توسط گفتار از طریق استراتژی‌های گفتمانی برای بیان ارزش معنایی در قالب معادله‌ای بین کلمه و عمل ایجاد می‌شوند. طبق این رویکرد، فرآیند انتقال و درک شدن در یک بافت تنها با تکیه بر دانش بافتی حاصل می‌شود که به گوینده اجازه می‌دهد گفتمان خود را با استفاده از تمام این سطوح بیان کند. بنابراین، زبان‌شناسی عمل‌گرا، خروجی زبانی را در چارچوب

ارتباط، نه جدا از آن، مطالعه می‌کند، زیرا زبان فقط کارکردهای خود را در درون آن انجام می‌دهد. این کارکردها انتزاعی نیستند. از آنجایی که گفتار در بافت‌های اجتماعی رخ می‌دهد، درک تأثیر این بافت‌ها بر سیستم‌گفتار تولید شده مهم است (الشهری، ۲۰۰۴: ۴۶'۴۷).

تحلیل‌گفتار را به عنوان چارچوبی نظاممند از رویه‌های روش‌شناختی توصیف می‌شود که ریشه‌های آن را می‌توان در دو گرایش عمده ردیابی کرد: رویکرد زبان‌شناختی به تحلیل متن، که به دنبال روابط متنی درونی است که از جمله‌ی واحد فراتر می‌رود، و رویکرد ساختاری، که هر دو را با جستجوی ساختار کلی ذاتی متن و نمودهای بیرونی آن ترکیب می‌کند (ماریک، ۱۳۹۸: ۴۸). تحلیل‌گفتار در حوزه مطالعات شناختی در رشته‌های مختلف علوم انسانی، مانند انسان‌شناسی، جامعه‌شناسی، روانشناسی اجتماعی، زبان‌شناسی، نشانه‌شناسی، مطالعات ادبی و تمام حوزه‌های شناختی مرتبط با مطالعه سیستماتیک ساختارها و کارکردها در شکل‌گیری گفتار، پدیدار شد (فرکلاف، ۱۳۹۹: ۷). مفهوم تحلیل‌گفتار از مطالعه صرف عناصر صرفاً زبانی فراتر رفته و شرایط فرهنگی، اجتماعی و سیاسی که گفتار در آنها پدید می‌آید را نیز در بر می‌گیرد. همچنین به مطالعه عناصر زبانی، نشانه‌شناختی و سبکی که در شکل‌گیری گفتار نقش دارند، پرداخته است (دائل، ۱۳۸۰: ۱۷). در این چارچوب، نویسنده به بررسی قالب‌های ارائه متن و عناصر زبانی مورد استفاده او می‌پردازد، مانند واژگان، انتخاب نام‌ها و عناوین، چگونگی انتقال معانی از طریق کلمات و انتخاب عباراتی که منعکس‌کننده دیدگاه‌های ایدئولوژیک، سیاسی، اجتماعی یا فرهنگی نویسنده هستند، یا بر نویسنده در تولید متن خود به شکلی که شما می‌خوانید تأثیر گذاشته‌اند (پارمحمدی، ۱۳۹۳: ۱۴۳).

گفتار سیاسی

مفهوم گفتار با ادبیات، دین، تاریخ، جامعه‌شناسی، سیاست و سایر مفاهیم انسانی در هم تنیده شده است که هر کدام اهمیت خاص خود را دارند. با این حال، با توجه به شرایط سیاسی کشورها و تأثیر آنها بر بخش‌های اجتماعی و آینده ملت، محققان به شدت بر موضوع گفتار سیاسی و تحلیل آن تمرکز کرده‌اند. گفتار سیاسی مانند سایر اشکال گفتار - مذهبی، فرهنگی، روایی... نیست، بلکه یک زبان ارتباطی است فاقد زبان خلاق است، اما این بدان معنا نیست که زبان روان است و نیازی به تعمق یا رمزگشایی ندارد. بلکه گفتار سیاسی سرشار از زیبایی معنایی، تأملات، ابهام و تاریکی است. شاید ماهیت متون سیاسی، مانند ماهیت برخی از سخنرانی‌ها، نیازمند فهم و تفسیر و همچنین دریافت‌کننده‌ای ماهر است و به استدلال منطقی نیاز دارد. علاوه بر این، به طور کامل متوجه منظور گوینده نمی‌شود (برهومه، ۲۰۰۷: ۱۲۴). سیاست چیزی را به طور خودجوش یا طبیعی بیان نمی‌کند یا نمی‌نویسد؛ بلکه زبان را عمداً می‌سازد. این بدان معناست که با پیچیدگی‌های زبان ادبی سر و کار نداشته. با این حال، درک آنچه سیاستمداران قصد دارند بسیار دشوار است. هدف اصلی گفتار سیاسی سرگرمی نیست، همانطور که در مورد ادبیات صادق است، بلکه اقتناع مخاطب از طریق مکانیسم‌هایی است که نیاز به بررسی و دقت برای رمزگشایی نمادها و کدهای آنها دارد. علاوه بر این، تفاوت زیادی بین ادبیات و زبان سیاسی وجود دارد زیرا سیاست به طور جدایی‌ناپذیری با ایدئولوژی‌ها پیوند خورده است. سیاستمدار دارای گنجینه وسیعی از مفاهیم و بیانیه‌ها است و به دنبال تحمیل اقتدار خود بر گیرنده از طریق باورهایی است که سال‌ها به آنها عمل کرده است و از طریق صدای متفکران و نظریه‌پردازان. یکی از ویژگی‌های گفتار سیاسی، ابهام و تاریکی آن است. این معمایی است که سیاستمدار برای جلوگیری از آشکار کردن آنچه اتفاق می‌افتد و در نتیجه فرار از مسئولیت در مواقع بحرانی از آن استفاده می‌کند. گفتار سیاسی همچنین در برانگیختن برخی احساسات انسانی، مانند میهن‌پرستی و غیرت مذهبی، مهارت دارد و به سیاستمدار اجازه می‌دهد تا این احساسات را برای دستیابی به اهداف و مقاصد خود دستکاری کند (مزید، ۲۰۱۰: ۱۲۹).

استراتژی های گفتمان

استراتژی یک اصطلاح فنی است که از هنرهای نظامی گرفته شده و به برنامه‌ریزی و تعیین ابزارهایی که باید در بالا و پایین برای دستیابی به اهداف بلندمدت اتخاذ شوند، اشاره دارد. این اصطلاح همچنین در گفتمان سیاسی نیز به کار می‌رود و هنر و علم تدوین برنامه‌های جنگی و مدیریت عملیات نظامی است (خضیر، ۲۰۱۷: ۲۵). استراتژی با گفتمان مرتبط دانسته شده است، زیرا فرآیندی است که توسط فرستنده در انتخاب عبارات و کلمات مناسب و همچنین انتخاب زمینه مناسب برای آن انجام می‌شود. او قبل از بیان گفتار خود، نحوه تولید آن و نحوه انتقال معنای آن به گیرنده را برنامه‌ریزی می‌کند. فرستنده بسیار مراقب است که از زبان دقیقاً به روشی متناسب با زمینه استفاده کند و برای انجام این فرآیندها، علاوه بر آگاهی عملی، باید از شایستگی زبانی نیز برخوردار باشد (قسیمه، ۲۰۱۲: ۷۱) در مورد مفهوم استراتژی در گفتمان، باید گفت که این مفهوم به این واقعیت مرتبط است که فرآیندی است که توسط فرستنده در انتخاب عبارات و کلمات مناسب و همچنین زمینه مناسب انجام می‌شود. او قبل از بیان گفتار خود، نحوه تولید آن و نحوه انتقال معنای آن به گیرنده را برنامه‌ریزی می‌کند. فرستنده بسیار مراقب است که از زبان دقیقاً به گونه‌ای استفاده کند که با زمینه سازگار باشد. برای انجام این فرآیندها، او علاوه بر شایستگی عملی، باید از شایستگی زبانی نیز برخوردار باشد (خضیر، ۲۰۱۷: ۲۶).

روش انتخاب استراتژی های گفتمان

فرستنده برای بیان پیام به تعدادی از قوانین متکی است که توسط رابطه بین او و گیرنده تعیین می‌شود. بنابراین، فرستنده استراتژی ارتباطی خود را مطابق با الزامات زمینه، به ویژه در فرآیند آموزشی، انتخاب می‌کند. گفتمان هر چیزی است که قصد فرستنده را برای رسیدن به هدف خود بیان می‌کند. به همین دلیل، فرستنده باید هنگام تولید پیام خود، استراتژی‌های ارتباطی را در نظر بگیرد و بدین ترتیب رابطه بین این استراتژی‌ها و داده‌های دخیل در تولید آن - یعنی عناصر زمینه ارتباطی که در آن تولید شده است - را برقرار کند (الشهري، ۲۰۰۴: ۸۶). تعیین استراتژی اجتماعی گفتمان بر دو عامل استوار است: عامل اول رابطه بین فرستنده و گیرنده و عامل دوم قدرت. روابط بین افراد به دو دسته است: یکی بر اساس معیار همبستگی به عنوان یک بعد اجتماعی، و دیگری با محوریت قدرت فرستنده، استراتژی گفتمان خود را بر اساس ملاحظات زمینه‌ای انتخاب می‌کند، که به معیارهایی برای طبقه‌بندی استراتژی‌های گفتمان تبدیل می‌شوند، بر اساس تعریف گفتمان به عنوان هر کلمه گفتاری که به دیگری هدایت می‌شود تا قصد فرستنده را بیان کند و به هدف خود برسد (همان: ۲۵۶).

معیارهای انتخاب استراتژی های گفتمان

در مطالعات کاربردشناسی، استراتژی های گفتمان بر اساس سه معیار طبقه‌بندی می‌شوند (عبد الدایم، ۲۰۰۴:

۱۹۷):

- اول: معیار اجتماعی، که مربوط به رابطه بین فرستنده و گیرنده گفتمان است. دو استراتژی ذیل این معیار قرار می‌گیرند: استراتژی همبستگی و استراتژی هدایتی.

- دوم: معیار شکل گفتمان، که مربوط به شکل زبانی گفتمان است. این به دو نوع تقسیم می‌شود: اولی نشان دهنده قصد مستقیم است، یعنی از طریق بیان صریح و مستقیم بودن؛ دومی نشان دهنده قصد غیرمستقیم است، یعنی از طریق کنایه و تلمیح، و با استراتژی تلمیحی در گفتمان نشان داده می‌شود.

- سوم: معیار هدف گفتمان، که به یکی از مهمترین اهدافی که فرستنده در گفتمان خود به دنبال دستیابی به آن است، یعنی اقناع، می‌پردازد. بنابراین، استراتژی اقناعی ذیل این معیار قرار می‌گیرد.

استراتژی‌های گفتمان رهبر انقلاب

پس از حمله صهیونیست‌ها به ایران در جنگ دوازده روزه، امام علی خامنه‌ای خطاب به مردم ایران سخنرانی‌های ویدیویی ایراد کرد. این سخنرانی‌ها از طریق شبکه‌های تلویزیونی و وبسایت‌های محلی و بین‌المللی پخش شدند. از جمله این وبسایت‌ها، وبسایت رسمی امام علی خامنه‌ای، رهبر انقلاب اسلامی ایران (KAMANAI.IR) بود که یک ویدیوی ۱۲:۵۹ دقیقه‌ای به همراه متن مکتوب سخنرانی منتشر کرد. این سخنرانی در (۱۴۰۴/۰۴/۰۵) برگزار شد و عنوان آن «سومین پیام تلویزیونی خطاب به ملت ایران» بود. سخنران، امام علی خامنه‌ای، از طریق کلیپ ویدیویی که از تلویزیون و وبسایت‌ها پخش شد، خطاب به مردم ایران سخنرانی کرد. این سخنرانی شامل چندین موضوع بود که با «بسم‌الله الرحمن الرحیم» (جمله آغازین قرآن) آغاز می‌شد و پس از آن به ملت ایران که او آنها را عزیز و بزرگ توصیف کرد، درود فرستاد. سپس برای شهدا، از جمله رزمندگان و علما، دعا کرد و از نقش و فداکاری‌های بزرگ آنها تجلیل نمود.

او سپس اولین تبریک خود را به ملت ایران به خاطر پیروزی بر رژیم صهیونیستی ابراز کرد و قدرت و برتری ارتش ایران و توانایی آن در ایجاد ویرانی و تخریب اهداف نظامی و غیرنظامی را برجسته نمود. او بر توانایی موشک‌های ایرانی در غلبه بر پدافندهای پیشرفته صهیونیستی و در آستانه فروپاشی کامل قرار دادن رژیم صهیونیستی تأکید کرد. اظهار داشت که این پیروزی بدون ایمان مردم ایران و حمایت آنها از ارتششان امکان‌پذیر نبود.

سپس به دومین تبریک خود پرداخت و از ملت ایران به خاطر پیروزی‌شان بر رژیم آمریکا که در جنگ برای نجات رژیم صهیونیستی از نابودی به دلیل حملات قدرتمند ارتش ایران مداخله کرده بود، تمجید کرد. او اظهار داشت که آمریکایی‌ها به هیچ چیز دست نیافته‌اند زیرا حملات آنها هیچ تأثیری بر ایران نداشته است و آنها برای سرپوش گذاشتن بر شکست خود از ایرانیان به دستکاری رسانه‌ای متوسل شده‌اند و حملات ایران به پایگاه آمریکایی‌العیدیه در قطر را کم‌اهمیت جلوه داده‌اند و به دروغ ادعا کرده‌اند که به آن آسیبی نرسیده است. او سپس سومین تبریک خود را به مردم ایران به خاطر پایداری و اتحادشان در برابر تجاوز و همبستگی و انسجام قوی‌شان با نیروهای ایرانی تقدیم کرد. او بر نکات کلیدی که قبلاً مطرح کرده بود تأکید کرد و اظهار داشت که هدف همه استدلال‌های آمریکا، وادار کردن ایران به (تسلیم) و هدف، برنامه هسته‌ای، حقوق بشر یا آزادی نیست. او تأیید کرد که آمریکا به اهداف خود نخواهد رسید زیرا مردم ایران بزرگ هستند، تمدن باستانی و تاریخ باشکوهی دارند و به دشمنانشان اجازه نمی‌دهند که (تسلیم) را بر آنها تحمیل کنند.

او سخنرانی خود را با دعا برای موفقیت مردم ایران و کسب رضایت امام زمان شان به پایان رساند و با خدا حافظی قرآنی «والسلام علیکم ورحمة و برکات الله» سخنان خود را به پایان رساند.

آیت‌الله علی خامنه‌ای در سخنرانی خود از چندین استراتژی برای رسیدن به هدف خود استفاده کرد: اقناع کردن مردم ایران به پیروزی‌شان و نشان دادن اینکه خصومت آمریکا و اسرائیل متوجه ایران و مردم آن است، نه فقط رژیم، و هدف آن وادار کردن ایران به تسلیم است. او همچنین از مردم ایران خواست که متحد شوند و در حمایت از دولت و ارتش در برابر هرگونه تجاوز آینده، در کنار هم بایستند. از آنجایی که رهبر از استراتژی‌هایی مطابق با مفاهیم

اسلامی و ایدئولوژی ملی استفاده کرد، استراتژی همبستگی باید روشن شود تا گیرنده را قانع کند و سپس او را بر اساس عمل‌گرایی راهنمایی کند:

استراتژی همبستگی

در مطالعات عمل‌گرایانه، استراتژی همبستگی به عنوان استراتژی‌ای تعریف می‌شود که فرستنده از طریق آن تلاش می‌کند تا درجه و ماهیت رابطه خود با گیرنده را تجسم بخشد، احترام خود را به آن ابراز کند و تمایل خود را برای حفظ یا توسعه آن با حذف تفاوت‌های بین آنها، درک نیازهای مخاطب و به طور کلی تلاش برای نزدیک‌تر شدن به گیرنده ابراز کند (مقبول، ۲۰۱۴: ۵۴۳). این استراتژی بین فرستنده و گیرنده از طریق ابزارهای زبانی مختلف جاری می‌شود که نشان‌دهنده تمایل فرستنده برای نشان دادن همبستگی با گیرنده است. این امر باعث می‌شود گیرنده از فرستنده امتیازهایی در مورد اقتدار استنباط کند تا پیوندی بین آنها برقرار یا تقویت شود. این امر با توسل به گیرنده و پایین آوردن خود به سطح او در صورتی که گیرنده از رتبه پایین‌تری برخوردار باشد، حاصل می‌شود. فرستنده تلاش می‌کند تا این رابطه را تجسم بخشد، احترام و تمایل خود را برای حفظ یا توسعه آن با محور کردن مرزهای بین آنها و درک نیازهای مخاطب ابراز کند. به طور خلاصه، این تلاشی برای نزدیک شدن و ارتباط با گیرنده است (الشهری، ۲۰۰۴: ۲۵۷). برای رسیدن به اهداف سخنرانی که ایراد می‌کند، از هر چیزی که می‌تواند به او در این امر کمک کند، بهره می‌برد، مانند اینکه فرستنده از وجوه مشترک بین خود و گیرنده برای نشان دادن همبستگی با او و جلب نظر او استفاده می‌کند تا منظور خود را از سخنرانی به او بفهماند. از جمله این وجوه مشترک می‌توان به دین، زبان، خویشاوندی و محیطی که در آن زندگی می‌کنند، اشاره می‌کند.

در گفتمان رهبر علی خامنه‌ای (فرستنده) قابل توجه است که او از یک استراتژی همبستگی استفاده کرده است. چارچوب کلی سخنرانی، درگیری و جنگ را به عنوان جنگی که علیه مردم ایران (گیرنده) رخ داده است، نه علیه رژیم حاکم، ارائه می‌دهد. استدلال می‌شود که پیروزی متعلق به ملت بزرگ (گیرنده) و ایران بوده است. (فرستنده) (گیرنده) را به عنوان مردمی عزیز و بزرگ خطاب می‌کند و از صبر و فداکاری‌های آنها در دستیابی به پیروزی ابراز قدردانی می‌کند. او همچنین یاد شهدا، اعم از مبارزان و علما، را گرمی می‌دارد، زیرا آنها بخشی از این مردم (گیرنده) هستند و فداکاری‌های آنها در دستیابی به پیروزی نقش مهمی داشته است.

او به مردم ایران (گیرنده) به خاطر حمایتشان از دولت و نیروهای مسلح که آنها را قادر ساخت تا در مقابله با رژیم صهیونیستی که شکست سختی از ایرانیان متحمل شد و به آستانه فروپاشی رسید، قدرتمند شوند، تبریک می‌گوید. و علیرغم جایگاه مذهبی و سیاسی خود (فرستنده) (گیرنده) را به عنوان یکی از آنها خطاب می‌کند، نصیحت و راهنمایی ارائه می‌داد، اعتماد خود را به آنها ابراز می‌کرد و اطمینان خود را اعلام می‌کرد که گیرنده، با تمدن باستانی و تاریخ عظیم خود، تسلیم متجاوزان نخواهد شد، همیشه از میهن خود دفاع خواهند کرد و بر هر دشمنی پیروز خواهد شد.

علاوه بر استفاده از این سازوکارهای معنوی، فرستنده از فنون زبانی مانند استفاده از القاب، نمادهای اجتماعی، مکاشفه و ذکر ویژگی‌های گیرنده نیز استفاده می‌کرد.

۱- القاب

استفاده از القاب به یک ابزار رایج همبستگی تبدیل شده است، مشروط بر اینکه فرستنده آنها را یا با لحنی روان و یکنواخت، یا با آهنگی متناسب با متن و معنا یا هدف مورد نظر تلفظ کند؛ در غیر این صورت، نیت برعکس

می‌شود (الشهری، ۲۰۰۴: ۲۷۵). القاب همچنین برای تجلیل و بزرگ جلوه دادن جایگاه یکی از طرفین گفت‌وگو به کار می‌روند. آنها نه تنها نام یا لقب شخص را نشان می‌دهند، بلکه تا سطح استفاده از نام برای تأکید بر جایگاه رسمی ارتقا می‌یابند، به خصوص زمانی که یکی از طرفین گفت‌وگو از رتبه بالاتری نسبت به دیگری برخوردار باشد استفاده از القابی مانند «بزرگ» یا «سرهنگ» بر ماهیت رسمی رابطه بین دو طرف در گفت‌وگو تأکید می‌کند و در نتیجه حس همبستگی و صمیمیت را کاهش می‌دهد. برعکس، این القاب بیشتر در گفت‌وگوهای سیاسی توسط مقام بالاتر (رئیس جمهور یا رهبر) در خطاب به مردم برای دستیابی به نوعی همبستگی و جذابیت استفاده می‌شوند (عبدالدایم، ۲۰۰۴: ۱۹۹). از این منظر، فرستنده از القاب به عنوان وسیله‌ای برای نزدیکی و همبستگی با مردم ایران استفاده می‌کند. برای مثال: (...به ملت عزیز و بزرگ ایران) و (...و مردم عزیزمان ...) و در جای دیگر (...ملت ایران ملت بزرگی ...) و (...با این عزم بولادین ملی...) و (...مربوط به پیروزی ایران عزیزمان ...) و تکرار چندین صفت به توالی همراه اسم ایران (...با عظمت، با این تاریخ، با این فرهنگ)، (...کشور قوی و پهناوری...) و توصیف دیگری برای ایران (...داری تمدن کهنی...).

۲- نمادهای اجتماعی

فرستنده از اصطلاحات لغوی نزدیکی مانند درود و سلام برای نشان دادن اتحاد و همبستگی و القای حس تعلق ملی و مذهبی استفاده می‌کند (نجاد و نکایی، ۱۳۹۶: ۵۲). این نمادها از عبارات زبانی استفاده می‌کنند که زمینه‌های معنایی تبریک، تسلیت یا همدردی را منتقل می‌کنند و آنها را به شاخص‌های زبانی همبستگی و نزدیکی بین فرستنده و گیرنده تبدیل می‌کنند. عبارات رایج تبریک مانند «سلام بر شما»، «خوش آمدید» و «سلام» اغلب در ابتدای نامه‌ها ظاهر می‌شوند و یخ سکوت بین دو طرف را می‌شکنند (عبدالدایم، ۲۰۰۴: ۱۹۹). از این رو، فرستنده از نمادهای اجتماعی و اصطلاحات لغوی بعنوان وسیله‌ای برای نزدیکی و همبستگی با مردم ایران استفاده می‌کند. برای مثال: (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ)، (سلام و درود فراوان به...)، (...بااد شهیدان گران قدر...)، (...تبریک عرض بکنم) و (چند تبریک به ملت...)، (تبریک پیروزی...)، (و بحمدالله این اتفاق افتاد)، (تبریک دوم مربوط به...)، (تبریک سوم تبریک اتحاد و اتفاق...)، (بحمدالله یک ملت در حدود...)، (ملت ایران عزیز است و عزیز خواهد بود، پیروز است و پیروز خواهد بود به توفیق الهی)، (امیدواریم خدای متعال این... و (والسلام علیکم و رحمة الله و بركاته).

۳- مکاشفه

صراحت و شفافیت از عناصر همبستگی و گواهِ نزدیکی است، زیرا گوینده آنچه را که در ضمیرش است، رک و راست بیان می‌کند (نجاد و نکایی، ۱۳۹۶: ۵۲). ولی این به معنای افشای تمام اطلاعاتی که فرستنده در اختیار دارد نیست، بلکه به معنای تعیین آنچه که برای گیرنده مناسب است تا در مورد موضوع به طور صادقانه بداند و استفاده از آن به عنوان مدرکی از همبستگی، نزدیکی و اعتماد است می‌شکنند (عبدالدایم، ۲۰۰۴: ۲۰۰). این امر خطیری است که سرنوشت مردم مسلمان را تعیین می‌کند؛ از این رو، ایشان به مراحل که ایران طی دهه‌های گذشته پشت سر گذاشته است، اشاره می‌کند و به صراحت رهنمودهای خود را ارائه می‌دهد: (رژیم آمریکا، چون احساس کرد که اگر وارد نشود، رژیم صهیونیستی بکلی نابود خواهد شد. وارد جنگ شد برای اینکه او را نجات بدهد، لکن هیچ دستاوردی از این جنگ نداشت....)، (رئیس‌جمهور آمریکا ...باید تسلیم بشود)، (بحث نیست، بحث تسلیم ایران است....) و (آمریکایی‌ها از اول انقلاب مشغول معارضة هستند، پنجه می‌افکنند، بهانه‌ای دارند: حقوق بشر است، ... دموکراسی است، حقوق زن است، غنی‌سازی است، ... هسته‌ای است، ساخت موشک است؛ بهانه‌های گوناگونی، اما باطن قضیه یک چیز بیشتر نیست و آن «تسلیم ایران» است).

۴- تحسین و ذکر ویژگی‌های گیرنده

تحسین که به معنای قدردانی از چیزی است، توسط فرستنده برای بیان انتظار خود از آنچه که به دلیل رابطه‌شان برای گیرنده اتفاق خواهد افتاد و برای انتقال همبستگی خود استفاده می‌شود (عبدالدایم، ۲۰۰۴: ۲۰۱). ذکر ویژگی‌های گیرنده، یکی از سازوکارهای همبستگی است و از طریق آن، فرستنده به شناختی از گیرنده دست می‌یابد (الشهری، ۲۰۰۴: ۳۱۶). فرستنده در اینجا، گیرنده را مردمی با سابقه طولانی و برجسته در دوران مدرن خطاب قرار می‌دهد. در سخنان آیت‌الله خامنه‌ای، مجموعه‌ای از توصیفات بزرگوارانه از ایران و مردم آن را دیده می‌شود که در اینجا به برخی از آنها اشاره شود:

*(اتحاد و اتفاق فوق‌العادهی بحمدالله یک ملت جمعیت، یکپارچه، یکصدا، شانسه‌شانه، در کنار هم، بدون هیچ‌گونه تفاوتی در خواسته‌ها و در مقاصدی، ایستادند، شعار دادند، حرف زدند، حمایت کردند، بعد از این هم همین خواهد بود. بزرگواری خودش را، شخصیت برجسته و ممتاز خودش را)،
(..... با عظمت، با این تاریخ، با این فرهنگ، ... با این عزم بولادین ملی.....) و (.... ملت بزرگی،
..... کشور قوی و پهناوری، دارای تمدن کهنی ...؛ ثروت فرهنگی و تمدنی ما صدها برابر ...)*

استراتژی استدلالی (اقناعی)

استدلال را اینگونه تعریف می‌شود؛ مطالعه تکنیک‌های گفتمانی که ذهن‌ها را به پذیرش استدلال‌های ارائه شده به آنها سوق می‌دهد، یا درجه‌ی این پذیرش را افزایش می‌دهد (خضیر، ۲۰۱۷: ۹۶). استراتژی استدلالی، استراتژی‌ای است که از طریق آن فرستنده قصد دارد در موضع فکری یا احساسی گیرنده تغییر ایجاد کند. از طریق این استراتژی، فرستنده در پی اقناع گیرنده است او می‌تواند با ابزارهای مختلف، اعتبار موضع خود، صحت ایده‌اش یا برتری محصولش را نشان دهد، که این امر به زمینه و موضوع گفتگو بین فرستنده و گیرنده و همچنین سطح و ماهیت رابطه بین آنها بستگی دارد، و این از طریق چیزی است که گفتگوی استدلالی نامیده می‌شود (مقبول، ۲۰۱۴: ۵۵۶'۵۵۵). یکی از اهدافی که فرستنده از طریق گفتار خود در پی دستیابی به آن است، قانع شدن گیرنده به خواسته‌اش است، یعنی ایجاد تغییر در موضع فکری یا احساسی او. یکی از مزایای آن این است که شامل توسعه گفتمان بین دو طرف از طریق استفاده از استدلال می‌شود، زیرا استدلال شرط این امر است یکی از شرایط تبادل زبانی، شرط اقناع است (الشهری، ۲۰۰۴: ۴۴۴'۴۴۶). اقناع در بسیاری از اقدامات سیاسی نقش محوری دارد و زبان یکی از ابزارهای اساسی برای دستیابی به این هدف کلی است. جای تعجب نیست که زبان نقشی محوری، هرچند نه همیشه مورد اذعان، در سیاست ایفا می‌کند، و بسیاری از کنش‌های سیاسی، چه به‌طور کامل و چه تا حدی، کنشی زبانی است (سیمینو، ۲۰۱۳: ۱۹۷). در گفتمان سیاسی، فرستنده با در نظر گرفتن مخاطب - همه اقشار جامعه از طبقه کارگر گرفته تا روشنفکران - از زبان ساده بهره می‌برد. هرچه اصطلاحات ساده‌تر و مختصرتر باشند، تأثیر و انتشار آنها بیشتر است. به عنوان مثال، شعارها از جمله عباراتی هستند که به راحتی می‌توان آنها را به خاطر سپرد و از نظر تأثیر بر گیرنده، عمیق‌ترین هستند (برهومی، ۲۰۰۷: ۱۳۴). منسجم را تنها می‌توان در چارچوب ارزش‌های اجتماعی‌اش اقناع کرد و این همان زمینه اجتماعی-فرهنگی آن است از سوی دیگر، تنوع افعال و گذار از گذشته به حال و آینده و سپس امر، لحن کلی کلام را تأثیرگذار، گیرا و جذاب کرده است؛ زیرا الگوی فعلی واحد منجر به کسالت و یکنواختی می‌شود، سپس این تنوع و تغییر را در سبک روایی و سبک بیانی می‌بینیم، به طوری که سبک او روی یک نت واحد نیست (فروم، ۲۰۰۸: ۱۱۹'۱۳۱) برای مثال: (... نقطه‌ی مهمی است! ملت ایران بدانند [علت])

اهانت بزرگ به ملت ایران را و چنین اتفاقی هم هرگز نخواهد افتاد....) و (...اینکه کسی توقع کند که ایران تسلیم مهمل‌گویی‌های یقیناً مایه‌ی استهزاء عزیز است و عزیز خواهد بود.....).

همچنین ابزارهای ویژه‌ای برای اقناع و استدلال مانند شرطی‌سازی و اندازه‌گیری، تکرار، مکانیسم‌های یلاغی و موارد دیگر وجود دارد که در ادامه به برخی از آنها پرداخت خواهد شد:

۱- شرطی‌سازی و اندازه‌گیری

این یک توانایی استدلالی است که فرد برای سازماندهی یک ایده به منظور ایجاد یک موضع بر اساس ارائه شواهد از آن استفاده می‌کند. نمونه‌های قیاس معمولاً در گفتمان سیاسی فراوان است و گوینده، در اقناع عموم، از یک سبک زبانی استدلال استفاده می‌کند که شامل مقدمه و شرط (مقدمه مثبت/منفی + ادات شرطی) است (نجاد و ذکایی، ۱۳۹۶: ۵۵). به عنوان مثال: (رژیم آمریکا، چون احساس کرد که اگر وارد نشود، رژیم صهیونیستی بکلی نابود خواهد شد. وارد جنگ شد برای اینکه او را نجات بدهد،)

۲- تکرار

تکرار به عنوان یک مکانیسم اقناع عمل می‌کند که برای کسانی که به حقیقت شک دارند یا در مرحله تصمیم‌گیری نیستند، مؤثر است، البته به شرطی که مداوم باشد. دلیل این امر، توالی‌ای به نام تقارن و توازی است. وقتی سیاستمداران می‌خواهند توجه را به بخش مهمی از پیام خود جلب کنند و آن را از بقیه متمایز کنند، از تقارن به عنوان راهی برای ارائه ایده‌های متعدد در مجموعه‌ای از ساختارهای مشابه استفاده می‌کنند. این امر می‌تواند باعث شود که این ایده‌ها به یک اندازه مهم به نظر برسند و همچنین می‌تواند حس هماهنگی و ریتم ایجاد کند (همان: ۵۶). در مقطع زیر، رهبر از تکرار کلمه «ایران» به همراه صفات مثبت استفاده می‌کند تا به گیرنده نشان دهد که ارزش ایران را می‌داند، به تاریخ و تمدن آن افتخار می‌کند و مشتاق است از آن در برابر دشمنان محافظت کند. این امر، اعتقاد گیرنده را به درست بودن نظر او و پذیرش ایده‌هایش تقویت می‌کند: تکرار چندین صفت به توالی همراه اسم ایران (... با عظمت، با این تاریخ، با این فرهنگ)، (... کشور قوی و پهناوری... با این عزم پولادین ملی... و توصیف دیگری برای ایران (... داری تمدن کهنی...).

در مقطع زیر، امام خامنه‌ای بارها از کلمه «ملت» استفاده کرد و به ویژگی‌های والای آنها، مواضع وحدت‌بخشان در حمایت از میهن و ارتش، و وفاداری‌شان در دفاع از ایران، کشوری که همه آنها دوست دارند، اشاره کرد. این امر، این باور گیرنده را تقویت می‌کند که فرستنده آنها را به خوبی می‌شناسد، یکی از آنهاست و با ویژگی‌ها، باورها و عشق به کشورشان با آنها مشترک است. همه اینها باعث می‌شود که آنها پذیرای ایده‌های فرستنده باشند:

(اتحاد و اتفاق فوق‌العاده‌ی بحمدالله یک ملت جمعیت، یکپارچه، یکصدا، شانسه‌شانه، در کنار هم، بدون هیچ گونه تفاوتی در، ایستادند، شعار دادند، حرف زدند، بزرگواری خودش را، شخصیت برجسته و ممتاز خودش را ... صدا از این ملت شنیده خواهد شد...)

در جملات زیر، گوینده از کلمه «تسلیم» در جملات متوالی استفاده می‌کند و ابراز تعجب و عدم رضایت می‌کند. این تکرار، ایده اصلی خصومت آمریکا و اسرائیل نسبت به ایران را تقویت می‌کند و تأکید می‌کند که تمام استدلال‌های قبلی آنها نادرست است. هدف آنها دفاع از حقوق بشر، گسترش دموکراسی یا جلوگیری از غنی‌سازی اورانیوم نیست؛ هدف واقعی، وادار کردن ایران به تسلیم و مطیع کردن مردم ایران است. گوینده با استفاده از این رویکرد، این ایده را به طور

مؤثر به شنونده القا می‌کند: (... باید تسلیم بشود. «تسلیم بشود»! ... بحث تسلیم..... اسم «تسلیم» برای یک چنین کشوری مایه‌ی استهزاء....)

۳- مکانیسم های بلاغی

فن بلاغت در ابتدا به دلیل استفاده گسترده از زبان اقناعی، هم به عنوان هنر و هم به عنوان علم شناخته می‌شد. بلاغت را توانایی کشف روش‌های اقناع می‌دانست که از زبان برای تأثیرگذاری بر مخاطب استفاده می‌کنند. از این منظر، از زمان‌های قدیم، از ابزارهای بلاغی مانند استعاره، مجاز و تشبیه برای برجسته کردن ایده‌ها و تأثیرگذاری بر گفت‌وگو انسان‌ها و سیاسی استفاده شده است. در مطالعات مدرن، استعاره به عنوان سیستمی در درون سیستم زبان در نظر گرفته شده است که به عنوان ابزاری پیچیده برای ارتباط، تعامل و اقناع عمل می‌کند. در نظریه عمل‌گرایی، استعاره به عنوان یک پدیده ارتباطی در نظر گرفته می‌شود که علاوه بر اطلاعات ناشی از اصول خاص در مورد تعامل انسان، اطلاعات مشتق شده از سیستم زبانی را نیز در بر می‌گیرد. استعاره نقش برجسته‌ای در سیاست ایفا می‌کند و به سیاستمداران این فرصت را داده است که (مزید، ۲۰۱۰: ۱۲۹'۱۳۰):

۱- خود را در پرتوی مثبت معرفی کنند.

۲- مخالفان خود را رسوا کنند.

۳- اقدامات خود را توجیه کنند

۴- بر مسائل سیاسی خاص تأکید کنند.

۵- تدوین برداشت‌ها و تعریف مفاهیم و استدلال‌های سیاسی.

رهبر از استعاره‌های متعددی برای توضیح نکات مختلف استفاده کرد که در دو گروه مورد بحث قرار خواهد گرفت. گروه اول شامل استعاره‌های نظامی و تاکتیکی است که او برای رسوا کردن مخالفان خود به کار برد و عبارتند از:

ا- (... تقریباً از **پا درآمد و له شد**). در این استعاره، فرستنده سعی داشت وسعت حملات موشکی ایران به رژیم صهیونیستی را که آن را در آستانه فروپاشی قرار داده بود، نشان دهد. اگر مداخله آمریکا نبود، اسرائیل به طور کامل از نقشه جهان محو می‌شد. با این کار، فرستنده از یک سو ضعف دشمن اسرائیلی را آشکار کرد و از سوی دیگر میزان قدرت و کنترل ایران را نشان داد.

ب- (... **سیلی سختی** به گونه‌ی آمریکا نواخت) فرستنده موشک‌های ایرانی را به عنوان سیلی ویرانگر توصیف می‌کند که بر پایگاه هوایی العدید در قطر فرود آمده و بخش‌هایی از آن را ویران کرده و خسارات قابل توجهی به بار آورده است. این بخشی از پاسخ او به ترامپ بود که برخورد موشک‌ها به این پایگاه را انکار می‌کرد. به این ترتیب، فرستنده اعتماد گیرنده را به سخنان خود تقویت کرده و او را به ایده‌های خود متقاعد کرده است.

ت- (... **دست قوی** آنها..). در اینجا، فرستنده با استفاده از این استعاره این ایده را منتقل می‌کند که نیروهای مسلح توانمند و قوی هستند، که این امر اعتماد گیرنده را به توانایی‌های دفاعی و تهاجمی ارتش تقویت می‌کند و احتمال حمایت او را از آن بیشتر می‌کند.

گروه دوم استعاره‌ها شامل استعاره‌های وحدت ملی است که فرستنده از آنها برای تقویت موضع یکپارچه مردم و تحکیم ایده انسجام، همبستگی و اتحاد به منظور دفع هرگونه حمله یا تجاوز احتمالی در آینده استفاده می‌کند:

ا- (...یکبارچه، یکصدا، شانیه‌شانه...) فرستنده این کلمات را نه به معنای تحت‌اللفظی‌شان، بلکه به صورت متوالی و یکی پس از دیگری به کار برده است تا در مجموع تصویری از موضع قوی، منسجم و متحد مردم را منتقل کند.

ب- (...عزم پولادین ملی...) این استعاره، اراده قوی مردم ایران را منعکس می‌کند، چرا که فرستنده آنها را مصمم توصیف می‌کند و در واقع، می‌خواهد آنها را به این ایده متقاعد کند: اینکه آنها مردمی متحد با اراده‌ای تسلیم‌ناپذیر و شکست‌ناپذیر هستند. فرستنده قصد دارد این اعتقاد را به عنوان سنگ بنای آینده دکترین دفاع ملی خود تثبیت کند.

استراتژی هدایتی

دلیل انتخاب این استراتژی توسط فرستنده، اصرار او بر انتقال نیت خود در پس پیام و همچنین هدایت گیرنده از طریق پند، هشدار و هدایت است (خضیر، ۲۰۱۷: ۱۱۹). این استراتژی، هرچند با درجات مختلف، فشار و دخالت بر گیرنده را تشکیل می‌دهد و او را به سمت یک اقدام خاص در آینده هدایت می‌کند. به همین دلیل است که فرستنده، آداب گفتمان را نادیده می‌گیرد و استفاده از این استراتژی ممکن است ناشی از یک رابطه اقتدارگرایانه بین دو طرف درگیر در گفتمان باشد (حسینی و ناظمیان، ۲۰۱۶: ۱۸) سیاستمداران معمولاً از تمام تکنیک‌های بلاغی برای رسیدن به اهداف خود و متقاعد کردن مخاطبانشان استفاده می‌کنند. وقتی خود را با مخاطب همسو می‌دانند، یا احساس می‌کنند که از طریق خود سخنرانی یا با شواهد ضمنی، آنها را با موفقیت متقاعد کرده‌اند، به استراتژی دیگری متوسل می‌شوند: گفتمان هدایتی. این گفتمان هدایتی، هرچند به درجات مختلف، بر مخاطب فشار و نفوذ اعمال می‌کند و او را به سمت یک اقدام خاص در آینده هدایت می‌کند (الشهری، ۲۰۰۴: ۳۲۱). هدایت در اینجا صرفاً یک کنش زبانی نیست، بلکه کارکردی از زبان است که به روابط بین فردی مربوط می‌شود. زبان به عنوان بیان رفتار فرستنده و تأثیر آن بر نگرش‌ها و رفتار گیرنده عمل می‌کند (مقبول، ۲۰۱۴: ۵۴۹). فرستنده، استراتژی گفتمانی مناسب برای بافت را، با توجه به اقتدار خود، انتخاب می‌کند؛ یا با فعال کردن اقتدار یا با صرف نظر کردن از آن. اقتدار فرستنده ممکن است یک حق اکتسابی در یک زمینه اجتماعی، حرفه‌ای یا زمینه دیگر باشد که قبل از بیان گفتمان وجود داشته و از طریق تعلق به درجات مختلف در رابطه سلسله مراتبی بین دو طرف در گفتمان متبلور می‌شود. در چارچوب این محدودیت‌ها و قوانین، فرستنده قادر به استفاده از ابزارهای زبانی خاصی مانند امر، نهی، پند و هدایت است (سلطانی، ۱۳۹۱: ۳۸-۴۸) این روش برای متقاعد کردن گیرنده از طریق اعمال گزارش، تأکید، اثبات و توضیح، که با امر و نهی، سؤالات و روش‌های دیگر نشان داده می‌شوند، عمل می‌کند. فرستنده در حال طرح سؤالات مختلف و سپس پاسخ دادن به آنها به جای گیرنده، قبل از بازگشت به آنچه در ابتدای سخنرانی خود گفته است (عبد الدایم، ۲۰۰۴: ۲۰۲). آقای خامنه‌ای در گفتمان خود در چندین جا و به اشکال مختلف از این استراتژی استفاده کرد که در ادامه توضیح داده خواهد شد:

۱- امر و نهی

معنای امر در معنای اصلی زبانی آن، نقطه مقابل نهی است؛ اولی درخواست انجام عملی و دومی خودداری از آن است. با این حال، تعریف فنی آن این است: درخواست انجام عملی، یا اینکه گوینده به کسی که جایگاه پایین‌تری دارد می‌گوید: آن را انجام بده (خضیر، ۲۰۱۷: ۱۳۳). امر، سبکی از ساختار درخواستی است که وقوع عملی را به شیوه‌ای برتر، طبق برداشت اصول‌گرایان، ترغیب می‌کند، یا فراخوانی از گیرنده برای انجام عمل است و پیش‌بینی عملی که به شیوه‌ای غیر از صیغه‌های (انجام بده)، (باید انجام بدهی) درخواست می‌شود، علاوه بر کاربردهای صیغه‌های امر برای اهداف گفتمانی، از جمله: التماس، دعا، نصیحت، تهدید و چالش... و غیره، از هنرهای بلاغت، اما نهی هدف

خاصی را دنبال می‌کند، و آن بازداشتن شنونده از انجام کاری است که در لحظه بیان آن انجام می‌دهد، علاوه بر کاری که انتظار می‌رود در آینده انجام دهد (عبدالدائم، ۲۰۰۴: ۲۰۳).

عموماً در این گفتمان هیچ امر و نهی صریحی وجود ندارد، اما معنای امر و نهی در بسیاری از جاها از طریق ابزارهای ضمنی و غیرمستقیم، راهنمایی با استفاده از انتظارات و پیش‌بینی‌های آینده، که در آن فرستنده با ارائه انتظاراتی که سعی می‌کند گیرنده را به پذیرش و عمل بر اساس آنها وادار کند، گیرنده را راهنمایی می‌کند، مانند عبارات زیر، دیده می‌شود:

ا- (.... **بدانند [علت] معارضه‌ی با...**) در اینجا، اشاره می‌شود که دستور ضمنی مبنی بر آگاهی از واقعیت درگیری با آمریکا وجود دارد و اینکه مردم نباید فریب شعارها و استدلال‌های دروغین مطرح‌شده در بیانیه‌های رسانه‌ای را بخورند.

ب- (چنین **اتفاقی هم هرگز نخواهد افتاد**) و (ایران عزیز است و **عزیز خواهد بود**) فرستنده در اینجا از صیغه‌های دستوری زمان آینده، گاهی منفی و گاهی مثبت، استفاده می‌کند و در هر دو مورد می‌خواهد پیام ضمنی را که بر ضرورت حفظ عزت ایران و دفاع از آن و همچنین ادامه مقاومت و عدم تسلیم دلالت دارد، منتقل کند.

ت- (.... **حمایت کردند، بعد از این هم همین خواهد بود**) در این دو جمله، فرستنده در جمله اول از زمان گذشته و در جمله دوم از زمان آینده استفاده کرده است. او قدردانی خود را از حمایت مردم ایران از نیروهای مسلح در طول جنگ و حمله ابراز کرده است، که هدف جمله در زمان گذشته نیز همین بوده است. با این حال، فرستنده از زمان آینده برای ترغیب مردم به ادامه حمایت از ارتش استفاده کرده است و به این ترتیب یک فرمان ضمنی را که در زیر زمان آینده پنهان شده است، منتقل می‌کند.

۲- هدایت با استفاده از اصطلاحات لغوی

فرستنده می‌تواند از اصطلاحات لغوی خاصی که نشان‌دهنده راهنمایی هستند، مانند توصیه، فرمان، ابلاغ، درخواست، اشاره، پیشنهاد و موارد دیگر استفاده کند (الشهری، ۲۰۰۴: ۳۶۵). آیت‌الله علی خامنه‌ای مخاطبان خود را با استفاده از اصطلاحات خاصی که بار معنایی و ارزشی بالایی داشتند، هدایت می‌کرد؛ اصطلاحاتی که بر نگرش آنها تأثیر می‌گذاشت و افکار و ارزش‌های آنها را مطابق با خواسته‌های رهبر شکل می‌داد. این اصطلاحات به چند گروه طبقه‌بندی می‌شوند:

ا- اصطلاحات هدایتی برای عزت نفس، میهن‌پرستی و افتخار به فرهنگ گذشته:

(ملت عزیز و بزرگ)، (ایران با عظمت)، (عزم بولادین ملی)، (تمدن کهنی) و (کشور قوی و پهناور)

فرستنده این اصطلاحات را در چارچوب عبارات، در یک جریان اخلاقی که در احساسات گیرندگان القا می‌کرد، به کار می‌برد تا افتخار را در آنها تحریک می‌کند و احساس عزت و قوت را در آنها برانگیزد تا در همبستگی با کشور خود در دفاع از آن در برابر متجاوزان بایستند.

ب- اصطلاحات هدایتی برای رد و انکار:

(رژیم جعلی صهیونیست)، (مهمل‌گویی‌های غلط)، (مایه‌ی استهزاء) و (بزرگ‌نمایی غیر متعارف)

فرستنده از عبارات تحقیرآمیز و توهین‌آمیز استفاده می‌کند تا گیرنده را به سمت موضعی منفی سوق دهد و دشمن، ادعاها و رسانه‌های آن را رد کند.

ث- اصطلاحات هدایتی برای اتحاد و همدلی:

(یکپارچه، یکصدا، شانه‌به‌شانه)، (در کنار هم ایستادند) و (حمایت کردند)

فرستنده از این اصطلاحات استفاده می‌کند تا گیرنده را به اتحاد در موضعی قوی برای حمایت از اقتدار و دولت در برابر هرگونه تجاوز احتمالی ترغیب کند.

ج- اصطلاحات هدایتی برای بازدارندگی و افزایش همبستگی:

(هزینه‌زاست)، (هزینه‌ی سنگین)، (سیلی سخت) و (خساراتی وارد کرد)

فرستنده از این اصطلاحات برای ارسال پیام‌های بازدارنده به دشمنان از یک سو و از سوی دیگر، تقویت روحیه پیروزی در گیرنده و افزایش سطح همبستگی او با دولت قوی و پیروز خود استفاده می‌کند.

ح- اصطلاحات هدایتی که ارزش‌های دینی و اخلاقی را برجسته می‌کند:

(بسم الله الرحمن الرحيم)، (ان شاء الله)، (نعمتهای الهی)، (بحمدالله)، (پاداش خدمات)، (عزت و شرف)، (توفیق الهی)، (حضرت بقیة الله) و (والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته)

فرستنده از اصطلاحات مذهبی، اخلاقی و معنوی استفاده می‌کند تا گیرنده را متقاعد کند که در مسیر درست قرار دارد، دارای اصول و ارزش‌های اخلاقی والایی است و به اصول مذهبی پایبند است، در نتیجه گیرنده را وادار می‌کند به او اعتماد کند، هر آنچه را که ارائه می‌دهد بپذیرد و از راهنمایی‌هایش پیروی کند.

۳- هدایت با استفاده از پیامدها

سیاستمدار متوجه می‌شود که بر گیرنده اختیار ندارد و این یکی از موانعی است که مانع از به‌کارگیری تدبیر در برخی از اشکال مستقیم و قوی آن، مانند امر و نهی، می‌شود. بنابراین، به درجه پایین‌تری متوسل می‌شود که عبارت است از ذکر پیامدهای ناشی از آن، یا ذکر شواهد برای موضع خود، یا برای آیدهای خود (الشهری، ۲۰۰۴: ۳۶۲). در این گفتمان، فرستنده از استراتژی ذکر پیامدها به عنوان یک روش هدایت‌کننده استفاده کرده است، چه با پیوند دادن عمل به نتیجه، چه با استفاده از هشدار علیه یک عمل یا چیز خاص، یا با تقویت یک موضع خاص و توضیح پیامدهای مثبت یا منفی آن. همانطور که در منابع زیر مشاهده می‌شود:

أ- استفاده از پیامدها به عنوان وسیله‌ای برای نشان دادن قدرت بازدارندگی:

(تعرض به جمهوری اسلامی ایران برایش هزینه‌زاست)، (هزینه‌ی سنگین برای او به وجود می‌آورد) و (در صورتی که تعرضی صورت بگیرد، هزینه‌ی دشمن قطعاً هزینه‌ی بالایی خواهد بود)

در اینجا قابل توجه است که فرستنده، زمان‌ها را به شیوه‌ای متناسب با بافت و ایده‌هایی که می‌خواهد منتقل کند، به کار گرفته است، زیرا از جمله خبری برای بیان یک واقعیت ثابت و مداوم و از زمان حال برای بیان معانی آینده استفاده کرده است.

ب- استفاده از پیامدها برای نشان دادن شکست دشمن و تأیید پیروزی بر آنها:

(وارد جنگ مستقیم شد ... لکن هیچ دستاوردی از این جنگ نداشت)

این جملات نشان می‌دهد که فرستنده عمداً سعی در برجسته کردن اشتباه تصمیم دشمن آمریکایی برای ورود به جنگ در کنار اسرائیل داشته است، چرا که پیامدهای این تصمیم منجر به خساراتی بدون دستیابی به هیچ نتیجه ملموسی برای ایرانیان شده است.

ت- استفاده از عواقب به عنوان نتیجه منفی ایده تسلیم:

(...که ایران تسلیم از آن مهمل‌گویی‌های غلطی است که یقیناً مایه‌ی استهزاء واقع خواهد شد)

در این بخش از سخنرانی، فرستنده این ایده را مطرح می‌کند که ایده تسلیم تنها یک نتیجه دارد و آن تمسخر است. یعنی این ایده قابل تفکر، بررسی یا بحث نیست و از سوی مردم هیچ چیز جز تمسخر کسانی که آن را مطرح و اتخاذ می‌کنند، سزاوار نیست. فرستنده از زمان حال التزامی در فعل (بشود) برای اشاره به علت فرضی که در آینده رخ خواهد داد، استفاده کرده است. سپس فرستنده در جمله بعدی این را با فعل دیگری در زمان آینده صریح دنبال می‌کند و مردم را به انجام کاری که او می‌خواسته هدایت می‌کند، اما این هدایت مستقیم نبود؛ بلکه از طریق انتظاری که در متن ارائه شده بود، منتقل می‌شد.

ث- استفاده از پیامدها به عنوان انگیزه‌ای برای اتحاد و ثبات:

(نشان داد که در هنگام لازم، شنیده خواهد شد) و (.... عزیز است و عزیز خواهد بود، پیروز است و پیروز خواهد بود).

در جملات بالا قابل توجه است که فرستنده از زمان آینده استفاده می‌کند و همچنین انتظارات مثبتی از پایداری، ثبات قدم و اتحاد می‌دهد که عوامل پیروزی ایران خواهند بود. به این ترتیب، فرستنده گیرنده را راهنمایی می‌کند.

نتیجه گیری

پس از آنکه پژوهشگر مفهوم گفتمان، ارتباط آن با کاربردشناسی، انواع گفتمان، گفتمان سیاسی، استراتژی‌های گفتمانی، نحوه انتخاب و استفاده از آنها را توضیح داد و این مفاهیم را بر روی سخنرانی آقای علی خامنه‌ای با عنوان «سومین پیام تلویزیونی خطاب به ملت ایران در پی تهاجم رژیم صهیونی» اعمال کرد، تحقیق با نتایج زیر به پایان رسید: که رهبر در استفاده از استراتژی‌های گفتمان خیلی مسلط بود و آن را با دقت بالا به کار برد، استراتژی همبستگی برای جلب حمایت مردم از دولت و ارتش استفاده کرده است. این امر از توسط روش‌های گوناگون از

جمله استفاده از القاب، به‌کارگیری نمادهای اجتماعی، مکاشفه و ذکر ویژگی‌های مثبت گیرنده حاصل شده است. همین‌طور از استراتژی اقناعی با گیرنده ملت برای متقاعد کردن آنها نسبت به ایده‌ها، باورها و مواضع خود بکار برده است. این امر توسط استفاده از روش‌های مختلفی مانند شرطی‌سازی و اندازه‌گیری، تکرار و ابزارهای بلاغی انجام شده است. علاوه بر موارد فوق، آشکار شد که فرستنده از یک استراتژی هدایتی برای هدایت گیرنده به انجام آنچه فرستنده می‌خواست و خودداری از آنچه او منع می‌کرد، بکار برده است و از تکنیک‌هایی مانند امر و نهی، به‌کارگیری اصطلاحات لغوی و ذکر عواقب استفاده کرده است. به‌طورکلی، واضح است که فرستنده در استفاده از استراتژی‌های گفتمانی بسیار ماهر و مسلط بوده، در کاربرد آن مهارت داشته و درک عمیقی از زمینه‌ای که در آن صحبت می‌کرد، داشته است.

فهرست منابع

منابع فارسی

- دائل، د. (۱۳۸۰). مترجم: حسین علی نوزری. مقدمه ای بر نظریه های گفتمان. تهران: مهاجر.
- سلطانی، س. (۱۳۹۱). قدرت گفتمان و زبان. تهران: نی.
- فرکلاف، ن. (۱۳۹۹). مترجم: روح الله قاسمی. تحلیل گفتمان انتقادی. تهران: اندیشه احسان.
- ماریک، ا. (۱۳۹۸). ترجمه: محمد نبوی. دانشنامه نظریه های ادبی معاصر. تهران: آگه.

منابع عربی

- الباردی، م. (۲۰۰۸). انشائية الخطاب في الرواية العربية الحديثة. دمشق: اتحاد الكتاب العرب.
- الشهري، ع. (۲۰۰۴). استراتيجيات الخطاب مقارنة لغوية تداولية. بيروت: دار الكتب الجببية المتحدة.
- المتوكل، ا. (۱۹۹۳). الوظيفة و البنية. الرباط: عكاظ.
- خضير، ب. (۲۰۱۷). استراتيجيات الخطاب عند الامام علي مقارنة تداولية. كربلاء: مؤسسة علوم نهج البلاغة.
- سيمينو، ا. (۲۰۱۳). ترجمة: عماد عبد اللطيف و خالد توفيق. الاستعارة في الخطاب. القاهرة: المركز القومي للترجمة.
- مانغونو، د. (۲۰۰۸). ترجمة: محمد يحياتين. المصطلحات المفاتيح لتحليل الخطاب. الجزائر: الدار العربية للعلوم ناشرون.
- مزید، ب. (۲۰۱۰). تبسيط التداولية. القاهرة: دار شمس.

پایان نامه ها

- فروم، ه. (۲۰۰۸). تجليات الحجاج في الخطاب النبوي. رسالة ماجستير منشورة. جامعة الحاج الخضر. الجزائر.
- قسيمة، د. (۲۰۱۲). استراتيجيات الخطاب في الحديث النبوي. رسالة ماجستير منشورة. جامعة الحاج الخضر. الجزائر.

مجله های عربی

- برهومی، ع. (۲۰۰۷). تمثلات اللغة في الخطاب السياسي. مجلة عالم الفكر. المجلد ۳۶. العدد ۱. صص ۱۱۷-۱۶۲.

- حسيني، ع. و ناظميان، ه. (۲۰۱۶). استراتيجيات الخطاب عند ابن المقفع في كتاب كليله و دمنه. مجلة اللغة العربية و ادابها. مجلد ۱. عدد ۲. صص ۲۱۳-۲۰۴.
- عبد الدايم، ع. (۲۰۰۴). استراتيجيات الخطاب الروائي مطلع الالفية الثالثة. مجلة بحوث. المجلد ۴. العدد ۱۱. صص ۱۹۵-۲۱۲.
- نجاد، ر. ص. و نکايي، ع (۱۳۹۶). تحليل خطاب قائد الثورة الاسلامية في ايران السيد علي الخامنئي. مجلة الجمعية الايرانية للغة العربية و ادابها. العدد ۴. صص ۴۵-۶۶.

مجله های فارسی

- آزادگان، آ. م. ، داودی ، ع. ا. و گازرانی، س. (۱۴۰۱). تحلیل گفتمان استکبار ستیزی در اندیشه آیت الله خامنه ای از منظر پساساختار گرایی. فصلنامه مطالعات راهبردی پسیج. شماره ۹۴. صص ۱۵۵-۱۸۱.
- اشرفی، ا. و نیکو، ع. م. (۱۴۰۳). وقته ها و مختصات گفتمان هندسه جدید قدرت در اندیشه آیت الله خامنه ای. مجله ایرانی مطالعات اسیا. شماره ۱. صص ۲۴۵-۲۷۶.
- رحیمیان، شکر، ع. ک. و هادی، ا. (۱۴۰۲). تحلیل گفتمان تمدن نوین اسلامی در دیدگاه حضرت آیت الله خامنه ای (مد ظله العالی) بر اساس نظریه جیمز بل چی. دوفصلنامه مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی. شماره ۲. صص ۵۱-۷۸.
- فیروز جایی، ع. ک. و حبیبی، س. (۱۳۹۷). تحلیل گفتمان دیدگاه های رهبران ایران و امریکا دربارهٔ برجام. پژوهشگاه علوم انسانی. شماره ۴. صص ۱۴۳-۱۵۴.
- هوشنگی، ح. (۱۳۹۹). تحلیل گفتمان مقام معظم رهبری در موضوع اهل سنت. دوفصلنامه علمی دانش سیاسی. شماره ۱. صص ۳۲۹-۳۶۰.

سایت ها

خامنه ای، س. (۱۴۰۴). سومین پیام تلویزیونی خطاب به ملت ایران در پی تهاجم رژیم صهیونی.

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=60502>

References

Persian Books

- Danel, D. (1380). Translator: Hossein Ali Nozari. Introduction to Discourse Theory. Tehran: Mohajer.
- Fairclough, N. (1399). Translator: Ruhollah Ghasemi. Critical Discourse Analysis. Tehran: Andisheeh Ehsan.
- Marik, A. (1398). Translated by: Mohammad Nabavi. Encyclopedia of Contemporary Literary Theory. Tehran: Aghe
- Soltani, S. (1391). The Power of Discourse and Language. Tehran: Ni.

Arabic Books

- Al-Bardi, M. (2008). The Structure of Discourse in the Modern Arabic Novel. Damascus: Arab Writers Union.
- Al-Mutawakkil, A. (1993). Function and Structure. Rabat: Okaz.
- Al-Shahri, A. (2004). Discourse Strategies: A Pragmatic Linguistic Approach. Beirut: United Arab Book House.

- Khadir, B. (2017). Discourse Strategies of Imam Ali: A Pragmatic Approach. Karbala: Nahj al-Balagha Sciences Foundation.
- Mangono, D. (2008). Translated by: Muhammad Yahyatin. Key Terms for Discourse Analysis. Algeria: Arab House for Science Publishers.
- Mazid, B. (2010). Simplifying Pragmatics. Cairo: Dar Shams.
- Simeno, A. (2013). Translated by: Imad Abdel Latif and Khaled Tawfiq. Metaphor in Discourse. Cairo: National Center for Translation.

Dissertations

- Abdel-Dayem, A. (2004). Narrative Discourse Strategies at the Beginning of the Third Millennium. Buhouth Journal. Volume 4, Issue 11, pp. 195-212.
- Barhouma, A. (2007). Representations of Language in Political Discourse. Alam Al-Fikr Journal. Volume 36, Issue 1, pp. 117-162.
- Fromm, H. (2008). Manifestations of Argumentation in Prophetic Discourse. Published Master's Thesis. University of El Hadj Lakhdar, Algeria.
- Hosseini, A. & Nazemian, H. (2016). Discourse Strategies in Ibn al-Muqaffa's Kalila wa Dimna. Journal of Arabic Language and Literature. Volume 1, Issue 24, pp. 213-204.
- Nejad, R. S. And Zakai, A. (1396). Analysis of the speech of the Leader of the Islamic Revolution in Iran, Mr. Ali Khamenei. Journal of the Iranian Association for Arabic Language and Literature. Issue 44. pp. 45-66
- Qasima, D. (2012). Discourse Strategies in Prophetic Hadith. Published Master's Thesis. University of El Hadj Lakhdar, Algeria.

Arab Journals

Persian Journals

- Ashrafi, A. and Niko, A. M. (1403). Times and specifics of the discourse of the new geometry of power in the thought of Ayatollah Khamenei. Iranian Journal of Asian Studies. Issue 1. pp. 245-276.
- Azadegan, A. M., Davoudi, A. A. and Gazrani, S. (1401). Analysis of the discourse of anti-arrogance in the thought of Ayatollah Khamenei from the perspective of post-structuralism. Quarterly Journal of Strategic Studies Pasij. Issue 94. pp. 155-181.
- Firuz Jai, A. K. and Habibi, S. (2018). Discourse analysis of the views of the leaders of Iran and the United States on the JCPOA. Institute for Humanities. Issue 4. pp. 143-154.
- Houshang, H. (2019). Discourse analysis of the Supreme Leader on the issue of Sunnis. Bi-Quarterly Journal of Political Science. Issue 1. pp. 329-360.
- Rahimian, M., Shokri, A. K. and Hadavi, A. (1402). Analysis of the discourse of the modern Islamic civilization in the perspective of Ayatollah Khamenei (may God protect him from the Most High) based on the theory of James Bell. Bi-Quarterly Journal of Studies on the Foundations of the Modern Islamic Civilization. Issue 2. pp. 51-78.

Sites

Khamenei, S. (1404). The third television message addressed to the Iranian nation following the Zionist regime's invasion

<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=60502>

**Republic Of Iraq
Ministry Of Higher Education and
Scientific Research
University Of Anbar**



UNIVERSITY OF ANBAR JOURNAL FOR LANGUAGES AND LITERATURE

**Quarterly Peer-Reviewed Scientific Journal
Concerned With Studies
And Research On Languages**

ISSN : 2073 - 6614

E-ISSN : 2408 - 9680

Volume : (18) ISSUE : (1) FOR MONTH : MARCH

YEAR: 2026